

Рекомендація Rec (2001) 3
Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам
щодо надання громадянам судових та інших юридичних
послуг з використанням новітніх технологій

*Ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи
на 743 засіданні заступників міністрів 28 лютого 2001 року*

Комітет Міністрів на підставі статті 15(b) Статуту Ради Європи,
уважаючи, що мета Ради Європи полягає в досягненні більшого єднання її членів;

уважаючи, що сучасні інформаційні технології стали в європейських державах незамінним засобом ефективного управління, зокрема в сфері здійснення правосуддя, що в такий спосіб сприяє нормальному функціонуванню адміністрування, необхідного для нормального функціонування демократичної держави;

уважаючи, що доступ громадян Європи до законів, підзаконних нормативних актів і судової практики своєї власної держави й інших європейських держав, а також до адміністративної й судової інформації слід полегшити з допомогою сучасних інформаційних технологій в інтересах демократичної участі;

уважаючи, що участь громадян у житті їхньої держави на національному, регіональному й місцевому рівнях може бути розширена завдяки їхньому зв'язку з адміністративними службами, зокрема органами правосуддя, за допомогою нових інформаційних технологій, таких як Інтернет, що в такий спосіб дають кожному рівні можливості для задоволення їхніх інтересів;

уважаючи, що надання послуг суду за допомогою сучасних інформаційних технологій полегшить доступ до правової інформації, як цього вимагає Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод;

беручи до уваги Рекомендацію № R (95) 11 щодо відбору, обробки, представлення та архівації судових рішень у правових інформаційно-пошукових системах, прийняту Комітетом Міністрів Ради Європи 11 вересня 1995 року,

рекомендує державам-членам:

а) довести настанови й керівні принципи, викладені в Додатку, до відома осіб і служб, що відповідають у країні за здійснення правосуддя;

б) ужити відповідних заходів для забезпечення застосування цих принципів на їхній території.

Додаток
до Рекомендації Rec (2001) 3

1. Забезпечення доступності правової інформації в електронній формі

Державі слід надавати текст закону, як у тому вигляді, у якому він був прийнятий, так і у вигляді тексту з наступними виправленнями й змінами, в електронній формі, легкодоступній для публіки.

Простий доступ до текстів у базі даних законодавства для фізичних осіб має бути безкоштовним.

З метою сприяння наданню додаткових послуг приватним сектором відповідним державним органам слід зробити тексти законодавчих актів йому доступними в електронній формі.

Приватному сектору слід рекомендувати при використанні текстів законів, отриманих таким чином, зазначати джерело й гарантувати, що повторно опублікований текст не зазнав жодних змін.

Для пошуку інформації на різних державних серверах слід створити однозначно впізнаваний користувацький інтерфейс.

Держави заохочуються до застосування цих принципів на всіх законодавчих рівнях: національному, регіональному, місцевому тощо.

2. Доступ до державних електронних реєстрів у галузі права

Слід створити в Інтернеті довідник існуючих електронних реєстрів у галузі права.

За умови дотримання необхідних вимог безпеки й таємниці приватної інформації мережевий доступ до національних державних реєстрів у галузі права має бути доступний для відповідних організацій і фізичних осіб.

3. Взаємодія судових установ із громадськістю

Засоби зв'язку з судами й іншими юридичними установами (відділами реєстрації актів тощо) слід якомога більше спростити, застосовуючи новітні технології.

Це передбачає за умови дотримання вимог безпеки й таємниці приватної інформації:

- можливість відкриття провадження за допомогою електронних засобів;
- можливість здійснення подальших процесуальних дій у рамках провадження в середовищі електронного документообігу;
- можливість одержувати відомості про хід справи шляхом одержання доступу до судової інформаційної системи;
- можливість одержання інформації про результати провадження в електронній формі;
- можливість одержання доступу до будь-якої інформації, що має відношення до ефективного провадження (статутне право, судові прецеденти й судові процедури).

Інформація в електронній формі про судові процеси має бути загальнодоступною.

Інформація має поширюватися за допомогою найбільш використовуваних технологій (нині — Інтернет).

Держава має, наскільки це можливо, забезпечити достовірність і повноту відомостей, надаваних нею фізичним особам і приватному сектору.

4. Реалізація принципів — стратегічні питання

У таблиці нижче наведено основні стратегічні питання, які слід розглянути щодо всіх трьох секторів.

Термін "правова інформація" охоплює всі офіційні тексти законів, підзаконних нормативних актів і стосовних до справи міжнародних угод, обов'язкових для виконання державою, та важливі судові рішення.

Термін "державні реєстри" охоплює реєстри, створені судами й(або) іншими державними органами, до яких громадськість прямо або побічно має право звертатися по інформацію — як загальну, так і таку, що стосується більш специфічних питань.

Термін "судові процедури" включає інформацію щодо судового провадження, правил процедури, інформацію зі справ й матеріали зносин з судами.

Предмет	Правова інформація	Державні реєстри	Судові процедури
Наявність	Державі слід зробити офіційні тексти законів, постанов і релевантних міжнародних угод, підписаних державою, а також важливі судові рішення доступними приватним особам в електронній формі. В ідеалі така інформація має бути доступною в будь-який момент	Особи, що мають доступ до систем реєстрації, можуть розраховувати на те, що дана послуга буде доступною в будь-який час. Державним органам необхідно ухвалити рішення щодо технічної й фінансової можливості даної послуги	Особи, що мають доступ до судових систем, можуть розраховувати на те, що доступ до даної послуги не буде обмежений офіційним часом роботи суду. Державним органам необхідно ухвалити рішення щодо технічної й фінансової можливості даної послуги
Доступність	Усі нормативні акти, включаючи постанови, норми прецедентного права й парламентські матеріали, мають бути загальнодоступними	Якщо можливо, слід організувати широкий доступ з урахуванням характеру питання. Визнається, що за певних обставин санкціонований доступ зацікавленим сторонам матиме надавати відповідальний орган	Безпосередні учасники справи й інші зацікавлені сторони. Контрольований доступ здійснюється адвокатами або за допомогою судових терміналів
Своєчасність	Для досягнення ефективності матеріали у відкритих правових інформаційних системах мають вчасно обновлятися і швидко публікуватися. Невідкладність, коли йдеться про важливі судові рішення, має істотне значення, а надто для адвокатського і суддівського корпусу	Те ж, що й для правових інформаційних систем	Те ж, що й для правових інформаційних систем
Точність	З метою забезпечення тотожності текстів, опублікованих у електронній формі, прийнятим законам і опублікованим судовим рішенням, слід запровадити процедури ретельного нагляду за якістю	Так само, як угорі	Так само, як угорі
Автентичність	Автентичність електронного тексту має бути підтверджена відповідними засобами, такими, як електронний (цифровий) підпис	Так само, як угорі	Рішення таке саме, як угорі, але інша процедура

Авторське право (на текст і дані)	Хоча в більшості країн авторського права на правові тексти не існує, відповідальність щодо забезпечення незмінності змісту тексту покладається на державу. При відтворенні офіційного тексту приватним видавничим агентством має зазначитися джерело інформації, а зобов'язання забезпечити точність лягає на відповідних приватних видавців	Не застосовується	Не застосовується
Відповідальність	Відповідальність за точність електронної інформації покладається на державного видавця	У разі, якщо редакція в електронних реєстрах є єдиним джерелом інформації, застосовуються ті ж принципи відповідальності, що й у разі реєстрів на паперових носіях	Застосовні стандартні заходи адміністративної відповідальності
Оплата	Доступ до баз даних правової інформації у принципі має бути безкоштовним для всіх оригінальних текстів нормативних актів. Якщо економічні обставини вимагають оплати такої послуги, її розміри обмежуються рівнем витрат. Стягнення додаткової вартості може бути доречним у разі поліпшення форми представлення тексту. Такий режим стягнення плати може так само поширюватися на приватні видавничі агентства й дистриб'юторів	Надання інформації, що міститься в електронних державних реєстрах, є послугою, що надається загалом, комерційним організаціям тощо, і як така може бути платною	Судові процедури звичайно здійснюються на платних умовах і, можливо, така засада застосовуватиметься й надалі до послуг в електронній формі, хоча розмір плати за них може бути іншим

Конфіденційність	У різних країнах до судових вироків застосовують різні норми законодавства про захист таємниці приватного життя. Слід брати до уваги стандарти Конвенції про захист осіб в зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних. Питання анонімності сторін судового розгляду в різних країнах тлумачиться по-різному, отже, можливо, це питання слід розглядати в загальноєвропейському контексті	Слід уживати відповідних заходів з метою захисту конфіденційної інформації відповідно до європейських і національних норм захисту таємниці приватного життя	Доступ слід обмежити лише відповідними сторонами у справі. Слід застосовувати звичайні норми захисту таємниці приватного життя
Зрозумілість	Для того, щоб громадянам було зручно працювати з системою, їй для полегшення розуміння законів тексти законів в інформаційних системах мають надаватися зі змінами й доповненнями. Державі слід розв'язати питання щодо надання таким текстам статусу офіційних	Для того, щоб користувачі могли покладатися на отриману з реєстрів інформацію, їх слід інформувати про її повноту та статус останнього оновлення. Структура має бути належно документована й зрозуміла для користувача	Послідовність процедур має бути зрозумілою користувачеві. Якщо є змога, користувачеві слід забезпечити підказки в рамках процедури або з допомогою автоматизованої системи, або в інший спосіб з допомогою працівників суду

Увага: В наведеній угорі таблиці не йдеться про інші рішення суду, крім тих, що можна кваліфікувати як джерела прецедентного права. Інші ж судові рішення, якщо їх зафіксовано в електронній формі, слід зробити загальнодоступними за умови, що при цьому буде дотримано вимог конфіденційності й захисту персональних даних. У разі відкриття доступу до бази даних, обмежувати його після того не слід.

Формулюючи підходи, важливо прагнути взаємопов'язаних результатів, а це потребуватиме співпраці між національними організаціями з урахуванням ширшого європейського й світового середовища. Практичне втілення цих підходів у життя має забезпечувати синергію всіх систем й надавати загалові визнання і зрозумілий засіб доступу, що використовує такі стандарти de facto, як Всесвітня інформаційна мережа World Wide Web. Слід розглянути можливість організації на національному рівні єдиного загального шлюзу, який забезпечував би користувачам також змогу доступу до правових інформаційних джерел інших країн та інших європейських і міжнародних організацій.

5. Управління

У всіх структурах, що працюють із інформацією, має бути інституціалізована спеціальна компетенція й відповідальність управління.

З метою досягнення ефективності процесу управління слід переглянути системи документообігу.

6. Користувацьке середовище

Відповідальність за заохочення й навчання загалу користувачів новітніми технологіями лежить на державі і включає забезпечення базовою інформацією щодо правової системи.

Держава має забезпечити суддівському корпусу й працівникам, що експлуатують і користуються судовими й правовими інформаційними системами, необхідні послуги з підготовки й супроводу.

Усі правові інформаційні системи мають бути сконструйовані у дружній для користувача спосіб, включаючи ефективні компоненти допомоги, щоб і випадковий користувач міг отримувати достатні результати пошуку.

Користувач має право розраховувати на те, що офіційно опубліковані юридичні матеріали є також доступні в електронній формі.

7. Навчання й підготовка

Слід розробити програми навчання з метою забезпечити загальні навички, необхідні для використання нових технологій. Такі програми мають запроваджуватися вже на ранніх етапах шкільної освіти та входити до системи навчання впродовж усього життя.

8. Технічні питання

Слід розробити й погодити методики щодо наступних питань:

- електронні платежі,
- електронні підписи,
- безпека системи,
- стандарти.